

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Egy e Lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

XIII. Leo pápa és az iparosok.

A kalocsai kath. legényegylet

1885. május 3-án tartott ünnepélyes közgyűlésén olvasta:

Dr. Városv Gyula.

— Vége. —

Erre a sz. atya francia nyelven intézett a zárandokokhoz egy fennkölt eszmékben gazdag és nemes meleg érzelmektől áthatott beszédet, mely nemcsak a küldöttség tagjainak, nemcsak a franciaországi iparosoknak, hanem a világ minden részében élő kath. munkásoknak szívében és kétségkívül az önkéiben is, a fiúi hála, a szent büszkeség és a nemes buzdulat érzeteit ébresztette és ébresztendi fel, s azokat a szeretet és tiszteletnek egy új kapcsával fűzendi az egyház fejének atyai kebeléhez. Ő szentsége kiváló megelégedését fejezi ki az előtte tolmácsolt keresztény érzelmekért. Örömet nyilvánítja a franciaországi katolikus társulatok és munkás-szövetkezetek hitének ezen újabb bevallása felett. Dicséri azon üdvös szándékot, mely ezen társulatoknak és szövetkezeteknek létet adott, s mely oda irányul, hogy a munkásosztályhoz tartozó családok a vallás elhanyagolásából és rossz elvek befolyásából származó számtalan bajoktól megmentessenek és a kereszténység üdvös elveihez visszavezetessenek. Buzdítja a munkáskörök vezérférfiát, hogy nemeslelkű igyekezeteket bátrán folytassák nemcsak a közjó, hanem különösen a munkások egyéni érdekében is. Mert a tapasztalás azt bizonyítja, hogy rosszlelkű izgatók csak eszközül használják fel a munkás elemet saját önző céljaik elérésére. „Megcsalják őket — így szól a sz. atya — hiu ígéretekkel: hizelegnek nekik azért, hogy tulozzák jogaikat, de sohasem be-zélnék kötelességeikről; a birtokosok s gazdagok ellen gyűlöltre ingerlik szíveiket; végre mikor az alkalmat kedvezőnek vélik éves terveik kivitelére, vakmerő vállalatokba taszítják őket, s a veszély pillanatában ravaszul cserben hagyják. Nem így cselekszik Jézus-Krisztus egyháza. Mint szerető, önzetlen aya nem

óhajt és nem keres egyebet, mint gyermekeinek boldogságát, bajaikra az egyedül ható gyógyszereket alkalmazza, mert egyedül ő bírja ama nehéz társadalmi kérdések megoldásának titkát, melyek a világot izgatottságban tartják.”

„Mi magunk is — ugymond — már több alkalommal rámutattunk ezen gyógyszerekre. Intettük a világ minden országának hű katolikusait, hogy keltsek új életre a munkás-egyletek böles intézményét, melyek boldogabb időkben az egyház befolyása alatt keletkeztek és a munkás osztályok legnagyobb szellemi és anyagi javára virágoztak. Ezen intézmények a mellett, hogy előmozdítják a keresztény vallásos kötelmek buzgó teljesítését, egyuttal magának a munkásnak kellő szakbeli kiképzésére, gyermekeinek pedig megfelelő oktatásra és mívelődésre nyujtanak kedvező alkalmat a betegség vagy szerencsétlenség eseteire szeretetteljes segélyt, az aggkor szomorú napjaira vigasztaló támaszt és ápolást biztosítanak Mindenkinek szívébe szeretetet csepegtetnek ama gyűlölség helyébe, — mely a munkásokat munkaadóiktól oly igen gyakran elidegeníti. A munkásokban tiszteletet, engedelmesseget, hűséget s a munkában való buzgóságot ébresztenek, a munkaadónak pedig emlékezetükbe hozzák, hogy minden rangu és sorsu kereszténynek testvérek Krisztusban és arra figyelmeztetik őket, hogy minden tettükben az igazságnak, parancsaikban és feddéseikben a szeretet- és szelidségnek törvényeit kell szem előtt tartaniok.”

„A mi titeket illet, szeretet fiaink — így zárja be a sz. atya szavait — ti engedelmeskedtetek a mi atyai intelmeinknek, midőn vallásos szellemű egyleteket alapítottatok ipartelepeitek kebelében. Ezenkívül azt is megértettétek, hogy művetek sikerének és állandóságának biztosítása végett főpásztoraitok vezetésére kell magatokat biznotok. Reméljük, hogy a ti példátok nyomán más katolikusok is igyekezzenek ugyanazon szellemben egyesülni és veletek versenyt működni a keresztény elveknek minden

társadalmi osztály kebelében való elterjesztésén és alkalmazásán és különösen a munkásegyleteknek és mindannak támogatásán, minék czélja a nép között az ifjuság vallásos nevelését előmozdítani. Ez, kétségkívül, egyike lesz a legbiztosabb és leghatékonyabb eszközöknek, melyek a jelenkor bajainak orvoslására az egyház és polgári társadalom jobb jövőjének előkészítésére vezethetnek.

Ez atyai szavak végeztével ő sztségea jelenvoltakra, megbízókra, családokra és a munkás-egyletek összes tagjaira apostoli áldását adá. — A küldöttség tagjai ezután még egy egész hétig időztek az örök városban, s azon szerencsében is részesültek, hogy a pápa kezeiből vehették magukhoz az Ur szí testét.

Uraim! Az itt leirt esemény, mint mondám, a legnagyobb megtiszteltetés, mely a becsületes munkát, a tisztos ipart valaha érte. Nem azért, mivel a pápa az iparos osztályhoz tartozó férfiakat bocsátott magas színe elé; megtörtént ez már többször is, mert Krisztus földi helytartójának ajtaja senki előtt sincs elzárva; hanem azért, mivel ez alkalommal maga az iparos osztály, mint egy hatalmas társadalmi tényező, tartotta ünnepélyes bevonulását a Vaticanba, s mint ilyen, az egyház feje részéről hivatalos elismertetésben részesült, és a reá mondott pápai áldással az egyház szövetségesévé avatott fel. — A megtiszteltetés azonban nemcsak a francia ipart érte. — Kiterjedt annak fénye az egész katolikus világ iparos köreire, s így az önök derék együletére is; dicsfényvel övedzé minden becsületes, katolikus érzelmű iparos-ember munkaedzett jobbát, és így az önökét is. Mert ha önök tényleg nem irták is alá a francia küldöttek megbízó levelét; de szívben-lélekben ott voltak velök a szí atya trónjánál; mert ugyanazon hitnek és szeretetnek kapcsa fűzi önöket francia társaikhoz, és ugyanazon gyermek hódolatnak és ragaszkodásnak érzete köti önöket a szí atyához.

Amde a február 23-iki esemény nemcsak nagy kitüntetés, hanem mély tanúságot is foglal magában minden katolikus munkás emberre nézve. Az idő rövidsége nem engedi, hogy a szí atya szavaiban jelzett programot egész terjedelmében kifejtsem és minden oldalról megvilágítsam, mi különben is tulvezetne felolvasásom tárgyának keretén; azt azonban meg nem tagadhatom magamtól, hogy kegyes engedelmökkal legalább néhány vonással ne eseteljem ezen programnak vázlatát, ugy, a mint az a mi viszonyainkra vonatkozik.

Mint fönnebb lártuk, a szí atya a régi vallásos irányu iparos-egyletek fölelevenítését óhajtja. Ezalatt azonban nem azt kell értenünk, mintha egyszerűen arról volna szó, hogy a régi czéh-rendszert újra mindenestől visszaállítsuk, mert ez sok tekintetben leküzdhetlen akadályokba ütköznék. Ő sztsége csak azt óhajtja, hogy az alakitandó egyletek, ép ugy, mint a régieknél történt, a püspökök felügyelete és támogatása mellett jöjjenek létre, és a mai idő- és helyi viszonyok tekintetbe vételével, ugyanazon üdvös irányban iparkodjanak tevékenységüket kifejteni, melynek követése a régi társulatok működését oly áldásossá tevé; a részletek megállapítását azonban egészen az arra hivatottak bölcs belátására bizza. Már most ha a régi társulatok belső életét szemügyre vesszük, azt találjuk, hogy azok mind három főirányban ér-

vényesítették működésüket. U. m.: 1. Szabályozták az iparosok vallási életét. A vallási kötelmek pontos teljesítését a társulati törvények is szigoruan előírták, — s az áhíat gyakorlatain való testületi megjelenések azt tetelesen megkönnyítették; e mellett a társulati egyházi ünnepek nagyban hozzájárultak a tagok vallásos érzelmeinek emeléséhez és erkölcsi életöknek nemesbitéséhez. 2. E társulatok továbbá nagy gondot fordítottak tagjaik anyagi helyzetének könnyítésére, mit olcsó vagy ingyenes kölcsönök, elszállásolások, ételmezesek, betegápolások sb. által iparkodtak elérni. 3. Végül tagjaik szakbeli képzettségét nemcsak mindenkép előmozdították, hanem szigoruan ellenőrizték is, kezdve a tanonczás első napjától, egész a mesteri szabadalom elnyeréséig.

Ezek hallatára önök, uraim, örömmel dicsekedhetnek azzal, hogy a rajzoltam vázlatban saját egyletök képmására ismernek rá. E virágzó társulatnak is a főpásztori kéz nagylelkü áldozatkészsége vetette meg alapját s termékenyítő áldása fejleszti virágzását. Önök is kiváló gondot fordítanak vallási kötelmeik pontos teljesítésére s rendkívüli egyházi ünnepeiknek buzgó megülése által a város lakóinak épülésére szolgálnak; de ép oly nagy szílyt fektetnek arra is, hogy feddhetlen erkölcsük és művelt modoruk által az egylet jó hírnevét emeljék, terieszszék az önök egylete is nagy szeretettel támogatja anvgi segélyre szorult tagjait, nem feledkezik megazonban a harmadik főfeladatáról: a szakképzés előmozdításáról sem, midőn az általános művelődésre czélzó rendes oktatás- és rendkívüli felolvasásokon kívül még szakszerű előadásokról is gondoskodik; melyeknek hasznát talán még azáltal fokozni is lehetne, ha helvi mestereink felesbiei majd egyik, majd másik iparág valamely fontosabb részéből gyakorlati oktatások megtartására vállalkoznának.

Önök tehát, uraim, és önökkel együtt mi mindannyian, kik derék egyletök iránt őszintén érdeklődünk — méltán örvendhetünk a fölött, hogy társulatuk irányva s működése oly híven megfelel szentséges atvánk szándékának. Amde ne állapodjunk meg ezen örömrzetrél. Ő sztsége atyai gondosságát az iparosnak nem csak egy élet szakára, hanem egész földi pályájára, és nemcsak egyéni, hanem családi életére is kiterjeszti és kiterjeszteni óhajtja. Ha tehát az ő magasztos szándékának teljes mérétkben akarunk megfelelni, ugv oda kell törekednünk, hogy az iparos-tanoncok helyzetének, főleg vallás-erkölcsi nevelésének előmozdítása is belevonassék az egyleti gondoskodás körébe, akár a legényegylettel kapcsolatban, akár vele párhuzamosan. A kivitel módját nálamnál hivatottabb fők figyelmébe állom.

Ezenkívül annak is módját kell találnunk, hogy az egyleti élet jótéteményeibe az iparosok családjai is belevonassanak; mert csak így remélhető a hanyatlásnak indult vallásos szellem új felébredése; csak ugv lesz azon nemes szellemi csemete, melyet a legény-egylet az iparos-egedék szíveiben fakaszt, az élet nagy kertjébe átplántálható, hogy ott erőteljes fává növekedjék és kellemes virágot és hasznos gyümölcsöt teremjen.

Végül nem szabad figyelmen kívül hagynunk ő sztségeának a sz. Vincze-egyletekre vonatkozó buzdítását sem. Az ijesztő mérvben terjedő elszegényedésnek szomorú jelenségei erre nézve komoly intésül szolgálhatnak. Ma a komolyan gondolkozók között már általánossá vált

azon meggyőződés, hogy a kath. egyháznak ezen üdvös intézménye az egyedüli hatékony eszköz a köznyomor terjedésének megakasztására; mint amely a vagyonosok szíveiben fokozatosan növekvő adakozási kedvet, nagylelkű áldozatkészséget és a felebarátii szeretet személyes gyakorlásában való örömet élveszt.

Erre nézve legyen elég csak egy tekintélyes nyilatkozatra hivatkoznom. Midőn néhány hó előtt Seiler nevű budapesti óras az iszonyu nyomor elől 5 tagból álló családjával együtt az öngyilkosságban keresett menedéket, a berlini katolikus centumpárt közlönye, a világhírű „Germania,” azon mélyen megszivlelendő nyilatkozatot tette, hogy ezen megrendítő dráma nem történhetett volna meg, ha Budapesten kellő számu sz. Vincze-egyletek léteznének. Es ezen rémes esetet egy hosszabb czikkének kiindulási pontjául használja fel, melyben azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy egyetlenegy községnek sem volna szabad sz. Vincze-egylet nélkül maradni.

Ne is mondja senki, hogy pl. városunkban a szegények szükségleteiről oly bőven van gondoskodva, hogy új eszközök teremtésére alig van szükség. Amde ne feledjük, hogy jöhetnek oly idők is, midőn azon források, melyekből ma közvetlenül vagy közvetve oly bőven folyik a szegények számára az alamizsna, külső okok által talán megapadhatnak, és akkor vajmi jótétemény lenne egy már virágzó állapotban levő sz. Vincze-egylet. — De ettől eltekintve is, ugy az igaz felebarátii szeretet, — mint a helyes nemzetgazdasági elvek azt ajálják, hogy minden társadalmi osztály iparkodjék saját szegényein tehetése szerint segíteni.

Oly sokat lehetne még ő szentségének az iparosok javára czélzó dicső szándéka bővebb megvilágosítására mondani, de az idő előre haladottsága és a becses türelmökkel való visszaélés féjedme végre is arra intenek, hogy előadásomat bezárjam; mit úgy hiszem alig tehetnék helyesebben és ezen diszes gyülekezet érzelmeinek megfelelőbben, mint azon szívbéli óhaj kifejezésével, hogy szentséges atyánk, XIII Leo pápa, az iparnak nagy barátja és előmozdítója, az iparosok és munkások szerető édes atyja, sokáig boldogul éljen!

T Á R C Z A

Szádvári Bebek István és fiai.

— Történeti elbeszélés a magyar előidőből. —

Irta: **Léárd József.**

(Folyt.)

Jelige: „Szép nagy ósók emlékére visszatérhetnek; de megelőzni előáldit nagy tettekkel, ez sebb és dicsőbb hivatás.” A költő.

Nem volt idő, melyben Budavár és városas az eket körülvevő széles völgyek oly roppant sokaságu népmög által özönlöttek volna el, mint szent Lőrincz napján, melyen Lajos király ünnepélyes bevonulását abba tartá.

Ugy látszott, mintha az egész országból valamennyi polgár, iparos, paraszt, minden betyár, gulyás, juhász, kanász, csikós, sváb, zsidó, rác, cigány, czimbalmos és dudás ezen a téren csődült volna össze.

Még soha sem látott ős Budavára oly pompát, gazdagságot kifejtve a fegyvernemek, a vérték, a viseletek ékes volta, delcezt mének és azok czafrangjain, mint e napon.

Már a kora reggelen megindultak Budáról a legelőkelőbb főurak csillogó fényben, számos kísérettel, egész a határig a király elébe menvén, a midőn is óráról-óra-ra, s végre perczről-perczre várakozott a tömeg növekedő zsongással, az ünnepelettel való visszatérésök jelére.

Végre trombiták harsogása hangzék a vártoronyról alá.

Ezen pillanatban az átláthatlan néptömeg egy a vihartól felkorbácsolt zajgó tengerhez hasonlított.

Most már a zenekarok és hangászok, akik a városnak azon kapuja mellett fölállítvák, a melyen a király bevonulását tartá s a mely egy diádalkapuvá alakítottát, — lármásan szereiket megereszték, a melybe aztán mindig közelebb érkező ujjongás vegyült.

Erre az alváros harangjai megszólaltak, és csaknem egyidejüleg kondultak meg a vár templomái is s érzéktompító örömmiadal tölté be a léget.

Nem sok vártatva nyargaltak be a kapun a menet előlevágói.

A nép erre a mindkét oldalon sorfalat képező városi hajduk és darabantoktól visszanyomatott ugy, hogy a diszbevonulásra egy egész utca állott nyitva a királyi várlakig.

Végre megérkeztek a vártak is.

Elül lovagolt egy csapat pánczéllóvas fényes vértetben, tollakkal díszített vas sisakokban, karjaik és lábszáraik szintén vértetve, nagy paizsok, buzogányok, csatabárdok és kopjakkal felfegyverkezve.

Ezeket követték a főurak, kik a visszatérő király fogadására vonultak vala ki, köztük Bebek István is és ennek két fia László és Ferencz.

Ezek után jönnek a hadsereg főtisztjei és parancsnokai szilaj csataménjeiken, hatalmas hősi alakok villogó kardjuk és ingó köcsagtoluikkal a szélben lengedező zászlóktól körüllobogva.

Erre megjelent maga a király, ezüsthényben uszó hadi vértetben, fejét korona-abronccsal bíró sisak födé, hóféhér lovon pompás aranyhimezetű lótakaróval, — nyereg és kantárrattal.

A királyt követte egy herold és tíz zászlós ur zászlóikkal, melyek ama tíz királyságot jelezték, a melyekből az akkori Magyarhon állott — u. m. Magyarország, Dalmát, Horváth, Tóth, Bosnyák, Halics, Lodomé, Szerb Kun és Bolgárországok.

Közvetlenül ezek mögött lovagoltak: Zámbo Miklós, a király főudvarmestere, Forgách Balázs főpohárnok, Telegdi Miklós főkamaras, Wessen László főkonyhamester és Vajda Dénes főlovászmester.

Ezeket követték Gara Miklós az ország nádora, a Judex Curiae, azután László erdélyi vajda, Lyndra István tótországi, Nachow horváthországi bán; Horváth-Dalmátország bánja; Kopolai Demeter zágrábi püspök, Himházi Benedek veszprémi püspök, mely két utóbbinak lovai lóvászai által vezettettek.

A záradékok képezték a királyi apródok és udvarnokok gazdag nemzeti öltönyben, aztán a magyar hadseregnek egy szakosztálya lóháton, mely a királyt a vár

kapuig kísérte föl, végre hajduk, lándzsás szolgák és különféle gyalogsapatok.

Lehetetlen azon örömiadalt kellően ecsetelni, mely most minden oldalról fölhangzott.

Minden ablakból virágos hullott alá, a házak fedelei és párkányzatairól nemzeti színű zászlókat, kalpagokat és süvegeket lebegtettek; trómbitaharsogás s dobzó, harangzugás és a nép ujjongása vegyültek össze az érzékek teljes eltompítására.

Most a király a templomszönyegekkel és a különféle lombozattal díszített várkapuhoz ért, melynek bejáratánál öt Erzsébet királyné, László lengyel királynak leánya, a korona-herczegnők és udvarhölgyek környezetében fogadták, azután Lakkí Mnostag Miklós esztergomi érsek-országprimás s a pápai udvar született követe, továbbá de Franklo Soare kalocsai érsek, utóbbi a leggazdagabb egyházi díszben, aranyláncz és kereszttel ékítve s több egyházi méltóságok s számos kísérettől környezve lőn fogadva.

A francziát jellemző lovagiassággal hajlongott Lajos király dőlczeg ménén.

Erre a tiszteletre méltó őszfürtű országprimás megható beszédet infézett a királyhoz, melyet ez a hála szavainak meleg hangján viszonzott a szívélyes fogadtatásért, mire csakhamar a királynőhöz és a hercegnőkhöz fordult és ezektől is a legszeretreméltóbban üdvözöltetett.

Rövid szóváltás után megfogá királyi nejének kezét s mondá: Ha Kedvességednek tetszik, tehát most mindenek előtt az Ur templomába lépünk, hálánkat kifejezendők azért, hogy ellenségeink fölötti győzelemre juttatt s bennünket ismét szerencsésen hazavezérelt.

Mire zajos éljen-vihar közepette a magas királyi pár az ország nagyjai és a hadsereg vezérei kíséretében a várnak balszárnyán levő, ünnepélyesen díszített udvari kápolnájába vonult, a melyben akkor még az ország drágaságai (clenodium) őriztettek és a hol a „Téged Isten dicsérünk“ hangzék föl a primás ajkáról, mely magasztos szertartás után kezdetüket vették a vigságok, és örömműnepek, melyek két héten át tartottak.

Sok ivre terjedne és a szíves olvasók becses türelmét is próbáköre tennők, ha azokat tüzetesen ecsetelni akarnók úgy, miként azokat a krónikások az utókor számára fenhagyták.

Legyen tehát elég itt annyit megjegyezni, miszerint mind lovon, mind gyalog, torna és lovagi harczjátékok tartattak, melyek részint lándzsával, miként a németek vívtak, részint hajító dárdával, a mint a törököknél di-vott, vagy karddal hajtottak végre a magyarok szokása szerint löversenyenyl váltakozva.

Továbbá nagyszerű országra szóló vadászatok rendeztettek a szomszéd vidékségeken, csolnakversenyek a Dunán, az éjjelket pe álarczos mulatságok, vig lakomák és tánczvizalmak t. t. k. be.

Ezen ünnepélyességéknél legkívált gyönyörködötték a közönséget a debreczeni cigányzenészek, magyar leányok előadásaitól kísérve, a kik hazai dalokat zengedeztek hárfá és hegedő mellett; továbbá a magyar harczosokkal Olaszhonból Magyarországra jött bohócok, a kik bóhozataik és némajátékaikkal, melyeket előadtak, a társaságot a legvidámabb hangulatba helyezték.

Ezen ünnepélyeket Pannoniának bájos hölgykoszoruja dicsőítette meg.

Miként Szádvár krónikása ezen ünnepélyek feljegyzésében megemliti, Budán jelen voltak akkor: Forgách Miklós neje szül. Bebek Anna, szőke fürtű leánya Veronikával, Apor vajda neje öt viruló leányával, Drugetnek, az agg nádornak egyetlen leánya, a bájos Rugilla, továbbá az ornodi nemesség 12 nemzetségének harmincznégy hajadona, a kik szépség, gazdagság és női szeméremben egymás közt vetélkedtek, végre Ilona és Jolán a nyitrai főispán Ilményi Pálnak leányai, és Margit Tétényi várnagynak leánya, mely három utóbbi a főnnemlített tulajdonokkal az előbb nevezettek felülmulta.

S ha a nővilág kelleme és bájai által minden szívet meghódított s minden tekintetet elbájolt, ugy az ifju magyar leventék sem mulaszták el a női figyelmet termetők karcsu és nemes magatartása által, s a tüzes szemek pillantásait a tornajátékok, ló- és csolnak- versenyekben ügyesség és merészség által igénybe venni, mely harczjátékoknál min tenek előtt ismét szádvári Bebek István fia László és Ferencz tüntek ki elannyira, hogy maga a király indítatva érzé magát őket versenytársaik előtt kintüntetni, midőn első Abaujmegye főispánjává, utóbbit pedig a királyné kincstárnokává kinevezte.

Hogy az illetőknek ezen kintüntetése némely delnő szemeiben még magasabb érvényt kölcsönzött, midőn ők már ugyis termet, fiatalág és magatartásuk nemessége által azok előtt kedveltek valának, önként érthető.

Valóban ugy látszék, mintha valamennyi haiadon minden más ifju nemes előt ezen két fiatalnak nvujtana előnyt, mert a leghevesebb pillantások követték csinos termetüket s a legvidámabb mosolyt varázslá jelenléteők a szépeknek rozsás arczaira.

László azonban esakis a sötétfürtű, tüzes szemű Ilonát, Ferencz ellenben a bájos és szelidebb Margitot kisérté figyelemmel.

Ez magában véve azonban nem elégitette ki valójukat, hanem szüntelenül követték imádoztjaik nvomdokit és ürügyet keresének azokat lehetőleg meközelíteni.

Későn-korán körülrajongta az előbbi egy a vár alatt hegység felé fekvő kerti lakot, melyben Ilona atyjával együtt lakott, míg Ferencz egy az alsóvárosban az egykori Aquincumban a szt Annaegyház mellett levő ősi urilakhoz, melyet Margit az övéivel birt, mintegy büverővel lebilincselve látszék.

Hogy mennvire érték el céljüket, jelen elbeszélésünk menete kifejtendi.

Ha a két ifju nemesnek kintüntetése a legtöbbek szemében magasabb becszet kölcsönzött is nekik, akkor az öreg Bebek atyai szíve a fölött valódi égi örömmel tölt el, hogy gondolatai a legmesszebb kiható tervekbe mélyedtek két derék sarjának jövőjét illetőleg.

(Folyt. köv.)

KALÁSZAT.

— A tudomány mezején. —

XXII

Midőn megdorgálták volna Phociont azért, hogy a törvényszék előtt védelmezett egy vétkes embert: „A jóknak — ugy mond — nincs szükségök védelemre, patronust nem keresnek.“

Aristoteles egy kérkedőnek, ki híres családból származtatá magát, mondá: „Mindez nem tartozik a dologhoz, de az igen is, ha vajjon méltán hordozod-e a nevet.”

Midőn mondaná valaki Diogenesnek, hogy sokat gyaláznak őt az emberek, mondá: „A kutyák is leginkább a csontot szokták lesni.”

Aristippus nem tűrhetvén el szó nélkül, hogy egy bizonyos hiu ember, mindig csak uszási ügyességével kérkedett, mondá: „Menj a tóba és meglátod, hogy versenytársaid — a békák — még jobban tudják rugni a vizet, mint te.” — Allattulajdonokkal különben sem illik okos embernek kérkedni.

Plinius: „Valamint az ép tojás leszáll a vízbe, az üres pedig a felszínen lebeg: úgy egy valódi erényes és tudományos férfi sem büszke.”

Protagorast, midőn kérdeznék, miért adta oda leányát feleségül, még pedig ellenségéhez, mondá: „Mert nem volt nagyobb rossz a birtokomban.”

Diogenes midőn hallaná panaszkodni egy haldoklót azért, mert idegen földön kell meghalnia, mondá: „Mit busulsz, esztelen! Hisz a sírhoz mindenünnen csak is egy ut vezet.”

A mitylenei Pittacust, midőn kérdeznék, mi volna homályos? mondá: „a jövőd; mi hűség? a föld, mi hűtlen? a tenger.”

Amasis egyiptomi király ezt a törvényt hozta vala: „Minden polgár évenként a tartományi előjárónál megjelenvén, igazolnia kell, hogy ő valamely tisztességes mesterséget űz, a melyből meg is él; a ki ezt nem teszi, mint haszontalan tag halállal büntetessék.” (Herodot II. 176.) Most se ártana! A levegő legalább tisztulna.

Körödy Endre.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK

— **HETI KÖRSZENLE. Itthon.** A főrendiházi tagokra nézve az 1884. évi kir. meghívók érvénye megszűnt, a következő és a többi ülésekre vonatkozó meghívók az új törvény értelmében, a főrendiház megnyitása előtt fognak hivatalosan szétküldetni.

— **Róma.** Az olaszországi kath. congressusok szövetkezete VII. szent Gergely pápa nyolczadik centenariuma alkalmából, 300 tagu küldöttségében tiszteletet ő sztsége a római pápánál. A congressus állandó bizottsági elnöke, Venturoli Marcelini lovag a pápai trón elé járulva, felolvasta a szövetkezetek feliratát, mire a nagy pápa, reflectálva szent Gergely heroicus érényeire, a legnagyobb szellemi élvezetet nyújtó, magas röptű beszédét tartotta.

— **Svájc.** A berni nagypáholy, május 30, 31-én gyűlést tartva, törte szellemét, ha vajjon időszerű lenne-e a szabaddóművészség ellen szóló pápai encyclicára felelni avagy nem? Kisütötték, hogy semmit sem fognak felelni... Ez a rossz diákkal is megtörténik...

— **Francoziaország.** A cultus-budget tárgyalása alkalmából felsziporkázó grande bölcsesség kieszelte, hogy nem a kanonokok fizetését, hanem igenis magokat a kanonokot kell cassálni, évenként 50 kanonoki állást beszüntetvén. Goblet miniszter ezt határozottan ellenezte, nem a jog- és méltányosság szempontjából, mint ő maga megjegyezni kegyeskedett: hanem azért: „mert a republikánus párt érdekében nem áll, hogy a választások előestéjén tovább is folytassák a harcot a clerus ellen”. ... Különben az indítványt a bizottság sem fogadta el.

— **Törökország.** A szultán tekintélye alattvalói előtt erélytelen eljárása miatt nagyon is csökkent. Köz-

lebről a saját fenhatósága alatt álló Samosi szigetre Adosides basát kinevezte főkormányzóul. A sziget lakói a helyett hogy elégedetlenségüket jelezve, más kormányzót kértek volna, saját szakállukra említettet letették. A gyenge souverain Karatheodorit nevezte ki ujonnan. Ilyen foszlásnak indult a főségi tekintély Kréta és Albániában is.

— **Angolország.** A nagy szlávbarát, Gladstone megbukott, de nem úgy mint például nálunk bukkanék meg egyik vagy másik nagyméltóságú, rettenetes parlamenti hühozás közepett; hanem igen is megbuktatta őt az angol hideg vér. Nem akkor történék meg ezen éppen nem rossz eset, midőn holmi fergeteges dolgok valának kitörő félben, hanem most, mikor a levegő közel sem oly villanyos, mint akár előzőtt 6 héttel. Mindenki saját szerencséjének kovácsca.

— **Egyleti élet.** A csiki rom. kath. tanító egyesület 1885. május hó 28-án Csik-Somlyón tartotta meg évi rendes közgyűlését.

A gyűlést megelőzőleg a tanító egyesület a szent ferencziek templomába vonult, hol főtisztelendő Imecs F. Jákó gymnasiumi igazgató t. főesperes ur mondott „Veni Sancté”-val szent misét, miálatta rom. kath. tanítóképzései ifjúság négyhangu énekeket énekelt.

Ennek végeztével a gyűlés a megyeház nagytermében d. e. 1/2 10 órakor Tkts. Éltés Elek megyei kir. tanfelügyelő ur, a nagy számmal megjelent tagok, — tanító képzései ifjúság, — és számos tanítványbarát jelenlétében vette kezdetét és következőleg folyt le.

1. Földes József rom. k. tanítóképzései igazgató és egyesületi elnök a gyűlést az egyesület keletkezése és 10 évi fennállásáról mondott nagyhatású beszéddel nyitotta meg, melyet mint érdekes tudnivalót egész terjedelmében ideiktatok.

Tisztelt közgyűlés! Mái gyűlésünk alkalmát akár emlékünnepegy rendezésére használhattuk volna föl. Tíz éve, hogy egyesületünk fennáll, tíz éve, hogy én az egyesületnek diszes, de egyszersmind fáradságos elnöki hivatalát viselem: megünnepelhetjük volna ezen eseményeket, ha ugyan alakult volna a helyzet, hogy egyesületünknek a mai gyűlés örömdal helyett tán szomorú bucsuztatót lesz mondandó, s ha nekem az elnöki szék tíz évi fáradságon jutalmul éppen az utóbbi időkből azt nem szerezte volna, hogy csekély okom lehet az örvendezésre, de annál nagyobb az elkomorodásra.

Azonban ha a máj napot örvendezés napjává nem tehetjük, az eszmétársításnál fogva, midőn az egyesület kimulása fog szóban, emlékezzünk meg annak világra öveteléről, vessünk legalább futólagos pillantást arra, mikép alakított meg az egyesület most tíz éve az 1876. esztendőben.

Ismeretes a t. gyűlés előtt, nem is kérkedésből mondom, hanem csak mint tényt jelzem, hogy én voltam az egyesület megalakításának főtervezője. Mint olyan, kinek a Gondviselés kath. tanítók nevelését tűzte ki életfeladatul, nem tudtam rendén vaio dolognak tartani, hogy Csikban, e kiválóan kath. földön, e hazáiban az erdélyi egyházmegye rom. kath. tanítóképezdjének. kath. tanító egyesület ne legyen, a mint akkor tényleg nem volt más egyesület az általános megyei tanterületől, mely a kath. iskolák tanítóit is magába ölelte. Kezdem pengetni egy kath. tanítóegyesület alakításának eszméjét, s midőn a cél felé való haladásra bátorítást és kedvet merítettem azon körülményből, hogy közelebbi környezetemben, különösen a helybeli gymn. néhány tanárában, sőt annak nagy tekintélyű igazgatójában jelenleg t. főesperes főtisztelendő Imecs F. Jákó urban párthiveket voltam szerencsés találni, határozott lépéseket tettem az eszme megterjesztésére. Azon felfogásból indulva ki, hogy az egyházi elő-

járóság híre nélkül ilyen dologba kapni nem illő, de, ha a sikert biztosítani akarjuk, nem is szabad, s hogy őt illeti jog szerint és kötelesség szerint is, hogy ily mozgalomnak élére álljon s annak vezetője legyen, írásbelileg megköttem az elvtársakkal egyetértőleg kerületünk akkori főesperesét egy kath. tanítóegyesületet alakító gyűlés összehívására. Mikor ezen megkeresésnek hosszas idő után sem láttam semmi foganatját, személyesen szeptemberreztünk el a gymn. igazgató Imecs F. Jákó urral a főespereshez, hogy személyesen beszéljünk meg vele az ügyet s kérjük meg az alakító gyűlés összehívására. Igéretet kaptunk, de tettet sok holdfogyás és holdujulás után is semmit. Ekkor már rá kellett szánni magamat, hogy ne kérjem, könyörögjek többé senkinek, hanem álljak élére magam a mozgalomnak, melyet megindítottam s melynek ügyében már ekkor nyilvános téren is vitát folytattam, s vezessem azt kijelölt célunk felé. Midőn azért az elvtársaknak általam összehívott értekezlete hasonló véleményt nyilvánított s az alakuló gyűlés összehívásával engemet megbízott, a gyűlést 1870-iki év február 16-ára összehívtam. Esmém az volt, hogy az egész megyére kiterjedő kath. tanítóegyesületet alakítsunk, azért meghívókat küldöttem a felső, alsó, valamint a gergyói esperes kerületbe. Gergyói jobbnak láttam velünk kezelt nem fogni, hanem felső tanítói sorakélelkesekkel nagy számban gyűltek össze a kitűzött napon a Csik-somlyói gimnásium rajztermében s a „Csikszéki általános kath. tanítóegyesületet” megalakítottak, melyhez csak hamar az alsó tanítók is csatlakoztak. A főpásztor örömmel fogadta az egyesület megalakulásáról való jelentést, kinyitkozartva, hogy ezen szervezkedés által régi óhajta ment teljesedése. Elnökké az egyesület engemet választott, a mit annak köszönhettem, hogy akaratom ellen is nekem kellett az egyesület megalakításában vezetőként szerepelem, s mint ilyenek markomban hagyták a zászlót továbbra is. De lobogtatója lettem a vezető zászlónak, hordozója az elnöki tisztségnek, és az elnöki tisztség terhének a mai napig, mert a tíz év alatt ismétlen bekövetkezett tisztújítások alkalmával az egyesület az elnökséggel mindig megtisztelt, s az elnökség terhétől megvonom soha sem engedett. Midőn az alakuló gyűlés az elnöki tisztre engemet választott, ez meglepni nem lepett ugyan éppenséggel meg, de azt mondhatom, hogy egy cseppet sem esett kedvemre, azt is láthatja, mindenki a felhozattakból, hogy az egyesület megalakítása végett indított mozgalomban nem akartam vezérserepet vinni, az is tudva van a t. egyesület előtt, hogy újabb tisztújítások alkalmával mindig rajta voltam, néha majdnem könyörögtem is, hogy az elnöki terhet rólam vegyék le. Itélien már most ezen tények alapján bárki azon vélekedések értékről — mert vannak ilyen vélekedések — melyek szerint én az elnöki polczról magamat oda felerőszakolva, leszoritottam a nivatottabb, illetékebb tényezőket s melyek szerint én az elnöki polczra törtöttem azért, hogy mértéktelen ambíciómat elégítsen ki. Itéli meg bárki, hogy ez-e az igazság, s nem pedig az, e. hogy én az elnöki tiszte kötelességeinek teljesítésére rászántam magamat, mivel azt láttam, hogy ezen áldozatot tölem az egyesület megköveteli.

De ha végig tekintek egyesületünk tíz évi életén, azon megnyugtató öntudat száll meg, hogy az én elnöki szerepésem nem is szolgált az egyesületnek hátrányára. Tudott magának az egyesület jó hirt tekintélyt szerezni, a mi mellett bizonyít az, hogy ennek példáján kezdtek egyházmegyénkben nagyobb számmal kath. tanítóegyesületek alakulni, e mellett bizonyít az, hogy egyesületünket azon kitüntetés érte, hogy főpásztorilag felszólítottatt az egész egyházmegyére kiterjedő tanítóegyesületi szervezet létesítésére, a mi hogy főnakkadt, annak oka iránt felsőbb helyen tudnának felvilágosítást adni, e mellett bizonyít az is, hogy a múlt országos tanítói képviselői gyűlésen egyesületünk jelöltetett ki egyikévé azon egyesüle-

teknek, melyeknek képviselői a jövő országos tanítói gyűlés előkészítő bizottságában részt vesznek. Meg volt egyesületünknek iskolaügyünkre, különösen a jó tanítás módszernek mind tággabb körben való meghonosítása által, hathatósan emelő betolyása, és — a mit kiváltképpen akarok hangsúlyozni — megvolt annak az én vezetésem alatt határozott vallásos szelleme, táplálva és biztosítva az én abbéli meggyőződéseim által, hogy csak az olyan népnevelés lehet áldásthó az egyesre és az egyetemre, melynek gyökerét a vallásosság képezi, s mely épen azért munkásságában az egyház által nyújtott alapra helyezkedik.

Ilyen volt az egyesület arczulata a lefolyt tíz év alatt, hogy milyen lesz rá nézve a jövő, az legnagyobb részben máj gyűlésünk megállapodásaitól függ. Mint a meghívóban jelezve volt, a választmányok különböző okokból származott indítványa van az egyesület feloszlása iránt. Ha ugy vélik a t. gyűlés tagjai, hogy nincs szükség tovább ezen egyesületre, eltemerhetik azt az indítvány elfogadásával, ha ellenkező meggyőződésben vannak, ha az egyesületet népnevelési ügyünkre üdvösnek hiszik, elvetethetik az indítványt s az egyesület életét föntharthatják. Akármilyen legyen is azonban következménye a máj napnak, adja Isten, hogy az, a mi következik, árásson legalább is oly jótékony hatást népnevelésünkre, mint a milyen jótékony hatást egyesületünk eddig kétségbe vonhatatlanul árástott.

A gyűlés szeretett elnökének feszült figyelemmel hallgatta megnyitóját. Eltes Elek kir. Tanfelügyelő ur indítványára jegyzőkönyvbe iktatni is elhatározta, egyszerűs mind fájdalmát fejezvé ki a fölött, hogy az egyesület 10 évi fennállása után a helyett, hogy jubileumot ülj, kimúlása forog szóban.

2. Tudomásvétel végett olvastott a múlt közgyűlés már hitelesített jegyzőkönyve.

3. Olvastott nmltságu Lönhárt Ferencz püspök urunk ő Excellentiájának 4053. 1884. számú kegyelme leirata, melyben az egyesület 1883. évi október hó 22-én megtartott közgyűléséről felterjesztett jegyzőkönyv tartalmát tudomásul veszi, elrendelvé az egyesületi könyvtár jegyzékének és a II-ik országos tanítói gyűlésre felküldött Tódor Antal ezen gyűlésre vonatkozó jelentésének utólag felküldését.

4. Olvastattak a jegyzői, könyvtárnoki, pénztárnoki s számvizsgáló bizottsági jelentések.

5. Elnök jelenti, hogy a központi választmány által 15 frt. pályadíjjal kitűzött ezen pályakérdésre: „Mi az oka, hogy a tornatanítás népiskolánkban nem igen karoltatik fel? Mit lehetne tenni e tekintetben? és mit tanítsunk arról a népiskola?” egy pályamunka adatott be.

Bíráló bizottsági elnök Mórítz Gyula jelenti, hogy ő ezen tisztjéről későn értesült, ennél fogva írásbeli bírálatot nem olvashat fel, hanem erre vonatkozó nézetét mégis elmondja. A pályamunka szép kifejezésekkel van írva, de mit különösen szükségesnek tart, arról semmi említés nincs téve pl. a gyermekjátékok stb. pályamunka rövidsége miatt a pályadíjat oda nem ígérheti.

Egyik bíráló bizottsági tag, Lakatos Izra ellenvéleményt olvas fel erre nézve, kéri a gyűlést a pályadíj kiadására a pályázó részére.

Felolvastatván a pályamunka, a közgyűlés a dolgozatot szép nyelvezete miatt dicsérő elismerésben részesíti, rövidnek találván a pályamunkát pályadíjban nem részesítheti, hanem a pályakérdést jövőre is fönntartja, felkéri a pályázót e munka újbóli kidolgozására.

6. Elnök felolvassa a központi választmányok az egyesület feloszlása iránti indítványát, kéri a gyűlést határozzon e fölött oszoljon-e vagy ne?

A gyűlés titkos szavazással határozott, de csak az alapszabályok értelmében alapító és rendes tagok szavaztak.

A szavazatok megtörténte után elnök felolvassa a szavazók nevét, mely szerint beadott összesen 44 szavazat.

Ebből a nem oszlásra 34, a feloszlásra 10.

A közp. választmány indítványa 24 szavazattöbbséggel elvetetik.

7. Elnök maga és tiszttársai nevében mondott köszönetnyilvánítás után 10 évig viselt elnöki tisztségéről, — úgy többi tiszttársai is viselt állásukról lemondanak. Fölhívja a gyűlést új tisztségviselő megválasztására.

Az egyesület volt elnöke Földes József jövőre ismét egyleti elnöknek kiáltatott ki, de ő ezen tisztet többé nem vállalta el, mely leverőleg hatott.

A tiszttartás keresztül vitelére korelnökül ftdő Bodó Alajos alesperes, jegyzőül Tódor István választottak meg. Új elnököt pedig titkos szavazással határozza megválasztani.

Szavazatot kaptak Möricz Gyula gymn. tanár, ftdő Imeca F. Jákó, ftdő Buzás Mihály főesperes urak, ftdő Bodó Alajos alesp. ftdő Koncz István tusnádi pleb. Földes József, Veress Lajos, Hajnód Ignác és Bíró József. Korelnök Möricz Gyulát 14 szavazattal egyleti elnöknek jelenti ki. Eljenzéssel fogadtatott.

Tisztségviselőnek egyhangulag választottak meg: Baka János cs. szt. mártoni kántortanító alelnöknek, — Imre János cs. madarasi tanító főjegyzőnek, — Antal János cs. somlyói kántortanító aljegyzőnek, — Marti György cs. szt. domokosi k. tanító pénztárnoknak, — Ferencz József cs. karczfalvi tanító ellenőrnek, — Glósz Miksa gymn. tanár könyvtárnoknak.

Központi választmányi tagoknak Imecs f. Jákó, Bodó Alajos, Veress Lajos, Buttyán István, Hajnód Ignác, Bíró József, Lacz János, Balog Pál.

8. Következett a bajavidéki rom. kath. tanító-egyesületnek a csiki rom. kath. tanító egyesülethez intézett felhívása iránti intézkedés egy országos kath. tanügyi ingyenlap életbeléptetése czéljából.

Erre nézve ftdő Imecs f. Jákó ur kellő indokolás után előterjesztett ezen indítványa fogadtatott el:

a) „A csiki rom. kath. tanító egyesület az „országos tanügyi ingyen lap“ eszméjét elvben pártolja, és a mihelyt annak kivételére és biztosítására konkrét lépés tétetik, kész azt pénztárából évenként a megállapítandó quota arányában tetteleg is pártolni.“

b) Addig is hódolateljesen felkéri püspök urunk ő nmltságát, miszerint kegyeskedjék azon korábbi intézményt megújítani és általánosítani, melynek erejénél fogva valamely kiemelendő alap terhére az egri „Népiskolai Tanügy“ cz. derék lap minden kath. tanító nevére megrendeltessék.

c) Ha más egyházmegyékben is ez történik, az említett kath. tanügyi lap azon helyzetbe jut, hogy programját tanügyi szemlé és hódalmi rovatokkal is bővítheti és tekintettel a Néptanítók lapja és más liberalis lapok viselkedésére, az ellenőrködési (polemikus) feladatot teljesebb mérvben vállalhatja. — Ez esetben a mondott kath. lap egyelőre teljesen pótolandja azon szellemi szükségletet és tikkasztó számjúságot, melyet az Isten szt. nevének kiírásától is irtózó Kormánylap és az anti kath. sajtó vallástalan sivársága okoz.

9. Az országos kath. tanítósegélyalap egyleti gyűjtő és kezelő bizottsága lemond az állásáról s e tiszttel további intézkedésig a tisztikar bizatik meg.

10. A jövő évi költségvetés 45 frtban állapittatik meg.

11. Ez évi költségvetésből legalább is 20 frt. tökésítetni határozatott.

12. A tanítói fiókkörök fuvar- és napi díj ügyében bejelentett indítványra határozatott, hogy kéressék meg a kir. Tanfelügyelő ur, miszerint a felekezeti tanítók részére is sziveskedjék a közigazgatásnál odahatni, hogy ők

is a törvényszabta értekezletekre fuvar és napi díjat kapjanak.

13. A felekezeti tanítók 5-öd éves díjpótléka ügyében püspök urunk ő mltsga még egyszer hódolateljesen megkérteni határozatott.

14. A felsikói körnek a házi iparügyben beadott indítványára határozatott, hogy kéressék meg a kir. Tanfelügyelő ur egy póttanfolyam kieszközlésére, — erre vonatkozólag

15. Indítványoztatik, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvileg is fejezze ki volt tisztségviselőinek köszönetét. Elfogadtatik és volt elnök Földes József tett indítványra lelkesült üzenés közt tisztebeli elnöknek egyhangulag kikiáltatik.

16. A jegyzőkönyv hitelesítésére, hitelesítő bizottsági tagokul Imecs f. Jákó, Bodó Alajos és Földes József választottak meg.

A tárgysorozat eként kimerítve levén a gyűlés az elnök köszönetnyilvánítása után véget ért.

Imre János,
egyleti főjegyző

— **Felszóllítás,** azon t. cz. tanító urakhoz, stb. a kik hazánkban iskolatakarékpénztárakat vezetnek!

Közeledvén az iskolai év vége, tisztelettel felkérjük az illető tanítókat stb. sziveskedjenek akár bérmentetlenül, akár levélben vagy levelezési lapon, az általuk kezelt iskolai takarékpénztár ez évbni eredményét velünk közölni oly módon, hogy a következő 10 kérdésre feleljenek: 1. Mi az iskola neve és jellege? 2. Hány tanuló jár az illető osztályba? 3. Hányan takarékoskodnak? 4. Mennyi a megtakarított összeg? 5. Mi vagy kik a kezelők? 6. Röviden mily erkölcsi hatást gyakorolt az intézmény a gyermekekre és szülőkre? 7. A kivett pénz mire fordítottak rendszeren? 8. Hol kamatozik a betett pénz? 9. Mikor kezdett az illető iskola takarékpénztárt kezelni? 10. Milyen gvaoroltatik az ellenőrzés?

Megjegyezzük, hogy tanácsos lesz a takarékpénztári évet már f. év június hó közepén bezárni, mielőtt a betéteknek nagyobb része kivéttetik, mert csak így felel meg a kívánt statistikai adatoknak. Valószínűleg nemsokára fognak életbe lépni a postatakarékpénztárak, a mi által nagyon meg lesz könnyve a megtakarított pénzek elhelyezése.

Végül kérjük még, hogy a czim mellé a következőt is sziveskedjenek írni kívül a borítékon: „Iskolatakarékpénztári ügyben.“ Tisztelettel Bpest, 1885. év június 1-én az orsz. gazd. egyesület iskolatakarékpénztári szakosztálya nevében: Károlyi Sándor gróf, elnök. Weisz B. Ferencz, alelnök.

IRODALOM.

— Vettük a „Gondozó“ 35. 36. 37. számait a szokott változatos tartalommal. Attekintve azokat, meggyőződöttünk, hogy e kitűnően szerkesztett szép irodalmi hetilap a hasonló vállalatok közt kiváló helyet foglal el, miért is méltán megérdemli a pártfogást, melyben olvasó közönségünk tömegesen részesíti. Különösen nagy értéket adnak e lapnak: Tolnai Lajos az „Uj főispán“ című regénye, melyben szerző a megyei élet visszaélései ellen tör lándzsát, — P. Szathmáry Károlytól a „Székely támad, székely bánja“ történeti regény, melyben jeles írónk a Dózsaféle többé lázadás korát megkapóan eszeteli — Margitav Dézsh az ő szokott kedélyes irátvával a „Végzet“ című társadalmi regényét folytatja — ezek mellett a külföldi regényirodalom egyik legkiválóbb képviselője Marlitt E. „A gránátköves asszony“ nagy feltűnést keltett regényével találkoztunk. Ily nagyobb dolgozatok közt kellemes pihenőt nyújtanak: Bodnár Zsigmond „Az igazí“ elbeszélése. — Komócsy Józseftől „Pünkösdi ünnepére“ költemény. — Varsányi Gyulától: „Az ereklve“ kis elbeszélés. — Bartha Rezsőnéől: „Miért maradt Samu bátvám aglegény“ elbeszélés. — Szurkay Ernő rajza „A fehér rózsá.“ — Kul-

csár Ernő költeménye: „A becsület útján,“ Balázs Sándor keleti regéje: „Ah, ha gazdag volnék.“ — Rédey Istvan rajza: „A mire a hóvirág kinyílik. A borítékon: A magyar gazdasszony rovat, ház s tűzhely, kertészeti csevegések, egyesek czimek alatt, hasznos tudnivalókat, a talár yok rovat, kis fejtörő foglalkozást nyújt. A vasárnaponként megjelenő „Gondűző“-nek előfizetési ára: egy évnegyedre 1 frt 50 kr., félévre 3 frt, egész évre 6 frt. Előfizethetni a kiadónál (Székely Aladár Budapest, dob-utca 14.)

— Megjelent: „**Haza és Külföld**“ tudományos és szépirodalmi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Thewrewk Arpad. I. évf. 10. szám. Tartalma: Don Carlos. (Tragedia Schillertől). — A japániai művelődése. (Dr. Török Aurél). — A szerelem Haine dalaiban. (Dr. Krausz Jakab). — A „korán“-ból. (Kámory Samuel). — Az „esprit d'escalier“ a világtörténelemben. — Eljen a párisi esküdtészek! Marquis de Sade. — Kritikai rovat. — Jár a leány... (Buitor János). — Ha az ördög beleavatkozik... — Res scenica — Euripides halálának éve. — Magyar nyelvi kérdések és feleletek. — Szerkesztői üzenet. — Ara negyedévre 60 kr. félévre 1 frt. — Illő volna, hogy ezen tudományos folyóiratot, mely komoly s mégis érdekes tartalmával, gyönyörű nyelvezetével ritkítja párját, minden művelt ember olvassa Melegen ajáljuk.

— „**Jó olvasmány.**“ Irta Vágásy Gyula jász-főnyszári segédlelkész. Tartalma: Isten valóban létezik. — Tovább gondolkozunk! 1. Az Isten nem szabad rosszról rágalmozni. 2. Kikre bízta az Isten az igaz vallás tanítását? 3. A vallási előjárók szükségesek. 4. A szentias habár nagyon fontos, de nem egyedüli és legfőbb utmutató az igaz vallásban. 5. A törvényes egyházi előjáróság fölött Isten örködik abban, hogy az igaz hitet hamisítatlanul tartsa fenn. 6. Kik az apostolok jogos hivatalbeli utódai? 7. Megjegyzések. — Az Isten igazságszoigáltatása. — Ara ezen 41 lapra terjedő, hatalmas és könnyen érthető nyelvezettel írt füzetnek csak 4 kr. Megérdemli a tömeges megrendelést. Ajáljuk olvasóink becses fügelmebe.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL

— **Nyilvános köszönet.** Nmlgu püspökünk, kegyelmes urunk és atyánk a Kolozson jelenleg szervezendő r. kath. leányiskola felállítása tárgyában nemcsak főpásztorilag gondoskodott, midőn leányiskolái alapunk tölsegítését az erd. rom. kath. igazgató tanácsnál 200. o. ért. frt. évi rendes járadékkal az elemi iskolai alaphól kieszközölte, hanem a száreptai özvegy nő olajos korsójánál is kitögybaratlanabb, — annyi felől igénybe vett — magánpénztárát is kegyelmesen megnyitotta, 100 azaz: egy-száz o. é. frtot küldvén új leányiskolánk felszerelésére. — Fogadják ezért ő nmlga a kolozsi r. kath. hitközség leg-forróbb hányalvánítását, s azon szilárd ígérteét, hogy soha nem fog megszünni viruló egészségeért, hosszas életéért és boldog üdvözüléseért imádkozni. Ko ozs, 1885. Junius 6-án. Eröss Gáspár, s. k. plebánus.

— **A k.-fehérvári püsp. Lyceumban tar-tandó** vizsgák rendje az 1884—5. év második felében Junius 13—15. szóbeli érettségi vizsgálatok. 16. az első bölcsészeti osztály vizsgája a hittanból, magyar és latin-nyelvből. 17-én a III—IV. éves theologusok vizsgája a dogmaticából. 19-én az I. bölcsészeti osztály vizsgája a görögnyelvből, mennyiségtan és természetantból. 20-án az I—II. éves theologusok vizsgája az egyháztörténelemből. — 22-én a III—IV. éves theologusok vizsgája az erkölcsstan-

ból. 23-án az I. bölcsészeti osztály vizsgája a németnyelv, történelem és bölcsészettől. 24-én az I—II. éves theologusok vizsgája a studium biblicumból. 26-án az I—II—III. éves theologusok vizsgája a bölcsészettől. 26-án d. u. a theologusok vizsgája a német nyelvből. 27-én Osztályozás, 29-én Zárünnepély. Fensőbb jóváhagyással az igazgatóság,

— **A marosvásárhelyi r. kath. nagygy-mnasium** vizsgálatainak rendje az 1884—5. tanév végén. — Junius 17. d. e. hittan 8— $\frac{1}{2}$ 10. VI. o. $\frac{1}{2}$ 10—11. IV. o. 11—1. III. o. 18. d. e. hittan 8—10. I. o. 10— $\frac{1}{2}$ 12. V. o. $\frac{1}{2}$ 12—1. II. o. Első szakasz. Junius 19. d. e. 8—1-ig VI. o. magyar-, latin-, német-, görög nyelv és irodalom. Junius 20. d. e. 8—12. I. o. magyar, latin. Junius 22. d. e. 8—12. V. o. magyar-, latin-, görög-, német nyelv és irodalom. Junius 23. d. e. 8— $\frac{1}{2}$ 10. IV. o. történet. Junius 23. d. e. $\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 12. V. o. történet. Junius 23. d. előtt $\frac{1}{2}$ 12—1. III. o. Magyarország története, magy. és osztrák birodalom földrajza. Junius 24. d. e. 8—10. IV. o. természetrajz; 10—12. V. o. mennyiségtan. Junius 25. d. előtt 8—10. VI. o. természetrajz; 10—12. IV. o. mennyiség és geometria. Junius 26. d. e. 8—10. II. o. mennyiség- és geometria. 10—12. III. o. mennyiség- és geometria. Második szakasz: 8—12. III. o. magyar-, latin- és német nyelv. 8—12. IV. o. magyar-, latin- és német nyelv. 8—12. II. o. magyar és latin nyelv. 8—10. VI. o. mennyiség; 10—12. I. o. föld- és természetrajz. Junius 24. d. e. 8—10. III. o. természetant földrajz; Junius 24. d. e. 10—12. II. oszt. föld- és természetrajz. Junius 25. d. e. 8—11. I. o. mennyiség- és geometria; Junius 25-én d. e. 11—1. V. o. természetrajz. Junius 26. d. e. 8—10. VI. o. történet. — Rendkívüli tárgyakból: Junius 17. d. u. 4—7. I—VI. oszt. az énektanból; — jun. 18. $\frac{1}{2}$ 5—7. torna. Junius 29. d. e. $\frac{1}{2}$ 10 órákor „Te Deum;“ 11 órákor a tanév ünnepélyes bezárása. Maros-Vásárhely, 1885. május 17. Karácson Márton gymn. igazgató.

— **Az erdélyi r. kath. irod. társulat pénz-tárába fizettek:** Antal József rtg. 1885. 2 frt. Nagy Imre kanonok a pályadíj-alap számára 12 forint. dr. Tódor József ugyan e czélra 5 frt. **Darvas János fel-segélyezés czímen 40 frt.** Osvath Mózes elf. 1885. 2 frt. Apostol Alajos ptg. 1884 5 frt. Rác István elf. 1885. 1 frt. Bándi Vazul rtg. 1885. 2 frt. Novák Gerő rtg. 1885. 2 frt. Barra Péter ptg. 1885. 2 frt. 50 kr. Jankó Antal elf. 1885. 1 frt. Bodó Adám rtg. 1884 2 frt. Márton Krisos-tom elf. 1884. 2 frt. Duna Odón elf. 1885. 1 frt. Sneff József, elf. 1885. 4 frt. Petres András, rtg. 1882. 2 forint 1883. 2 frt. 1884 2 frt. Márton János elf. 1885. 1 frt. Daró Alajos rtg. 1884. 2 frt. 1885. 1 frt. Both Ferencz ptg. 1885. 5 frt. Meyer Ferencz rtg. 1885. 2 frt. Glück József hátrá-lékából 6 frt. La-Borda ptg. 1885. 5 frt. Bálint Lázár ptg. 1885. 5 frt. Szőke Endre ptg. 1885. 5 frt. Gazda Dé-nes ptg. 1885. 5 frt. Keresztes Márton ptg. 1885. 5 forint Salamon Alajos ptg. 1885. 5 frt. (Folyt. köv.)

— **Pályázat.** A kolozsi rom. k. hitközségben jelenleg szervezett leányiskolában egy tanítónői állomásra pályázat hirdettetik. Ezen tanítónői állomás évi javadalma a következő: 1. Az erd. rom. kath. elemi iskola alaphól 200 frt. 2. A kolozsi r. kath. leányiskola alaphól 100 frt. 3. Csinos lakás, két szoba, konyha, kamara, pincze, sü-tőház, istálló faszinnel ellátva, virágos és terjedelmes ve-teményes kerttel. Pályázni kívánó r. k. nők keresztlevél-lel, tanképesítő, erkölcsi és netalan eddigi alkalmazásuk-ról szóló bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványukat f. évi augusztus hó 1-ő napjáig a kolozsi r. k. iskolaszék-hez adniak be. Kolozs, 1885. május hó 16-án. Eröss Gás-pár plebánus, iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDON. Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomd. gyorsajtóján Gyulafehérvártt.